

Guia docent de l'assignatura "Patrimoni Cultural"

1. IDENTIFICACIÓ

- ✓ **Nom de l'assignatura:** Patrimoni Cultural
- ✓ **Codi:** 101217
- ✓ **Titulació:** Grau en turisme
- ✓ **Curs acadèmic:** 2018-2019
- ✓ **Tipus d'assignatura:** Obligatòria
- ✓ **Crèdits ECTS (hores):** 6 (150)
- ✓ **Període d'impartició:** 2on semestre
- ✓ **Idioma en que s'imparteix:** català / castellà
- ✓ **Professorat:** Maria Abril i Sellarés
- ✓ **Correu electrònic:** maria.abril@uab.cat

2. PRESENTACIÓ

L'assignatura presenta dos blocs teòrics ben diferenciats: 1) coneixements generals relatius a les nocions conceptuals bàsiques del patrimoni cultural; i 2) coneixements històrics i artístics .

Donats l'abast de la matèria i l'interès a proporcionar un coneixement directe de l'entorn en què l'alumnat viu i previsiblement haurà de treballar, el segon bloc parteix de la realitat immediata –la europea– com a exemple concret per a entendre la globalitat dels processos que han anat configurant la cultura occidental, l'herència material i immaterial que n'ha perviscut al llarg del temps, i el seu ús en qualitat de recurs turístic. L'idioma del curs és, a tots els efectes, el català.

El plantejament metodològic d'aquesta assignatura segueix les directrius del nou EEES, amb la implantació del sistema ECTS. El sistema ECTS, que es basa en el desenvolupament de les competències de l'alumnat, implica que l'alumne/a tingui un paper clau en la pròpia estructuració de la planificació docent. Així, les assignatures passen a d'escriure's en termes del nombre d'hores de dedicació necessàries per part de l'alumne per a l'assoliment d'un nivell d'aprofitament òptim de l'assignatura (1 crèdit europeu = 25 hores). Aquest volum total d'hores correspondrà a hores estrictament de docència a l'aula, a les tutories presencials acreditatives i tutories on-line, al propi seguiment de l'assignatura per part de l'alumnat (estudi), a una sortides de camp, i a la realització d'una pràctica individual i d'un treball en grup.

El programa cal entendre'l com un marc contractual que estableix drets i deures tant per al professor com per a l'alumnat, i que ha de ser respectat per ambdues parts.

Paraules clau: Patrimoni. Turisme. Art. Cultura. Recursos Patrimonials. Patrimoni de la Humanitat

3. OBJECTIUS FORMATIUS

A final de curs l'alumne/a haurà de/d':

1. poder definir la noció de patrimoni cultural material i immaterial.
2. sospesar el valor que té el patrimoni cultural en relació amb el present.
3. enumerar els principals òrgans que vetllen per a la seva correcta preservació i gestió.
4. explicar el potencial que entranya el patrimoni material i immaterial com a recurs en les tendències a l'alça del turisme cultural
5. identificar dels criteris de selecció i interpretació que l'afecten en aquest sentit.
7. adquirir uns coneixements històric i culturals bàsics del segment històric que abraça des de La Prehistòria fins als nostres dies, en el territori actual europeu.
8. Assenyalar els diversos usos turístics dels béns patrimonials tractats en els casos pràctics.
9. aplicar l'instrumental metodològic, reflexiu i crític en anàlisi d'un bé patrimonial (amb vistes a la futura pràctica professional en l'àmbit del turisme cultural).
10. demostrar que ha adquirit una capacitat de comunicació verbal i escrita correcta.
11. aplicar correctament el programa informàtic PowerPoint per a articular un discurs expositiu i argumentatiu.
12. integrar de manera lògica i argumentada la fotografia en el discurs verbal expositiu i argumentatiu.

4. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENENTATGE

Competències Específiques i Resultats d'Aprentatge

CE1. Demostrar que coneix i entén els principis bàsics del turisme en totes les seves dimensions i àrees.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

CE1.8. Definir i relacionar els principis bàsics del turisme des de l'àmbit del patrimoni de la seva gestió i explotació.

CE3. Gestionar els conceptes relacionats amb la planificació i la comercialització de destins, recursos i espais turístics així com els seus instruments i funcionament

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

CE3.7. Aplicar els conceptes de gestió del patrimoni i dels recursos turístics.

C17. Presentar i negociar davant els diferents organismes, projectes i plans de desenvolupament turístic aplicats a zones i regions determinades.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

CE17.6. Analitzar i presentar projectes de gestió i explotació del patrimoni..

Competències Transversals

CT1. Desenvolupar una capacitat d'aprenentatge de forma autònoma

CT2. Ser capaç d'autoavaluar-se els coneixements adquirits

CT4. Utilitzar les tècniques de comunicació a tots els nivells

CT6. Planificar, organitzar i coordinar el treball en equip, creant sinèrgies i sabent-se situar en el lloc de l'altre.

CT10. Treball en grup

CT11. Planificar i gestionar activitats en base a la qualitat i sostenibilitat.

5. TEMARI I CONTINGUTS

Tema 1: Introducció de l'assignatura

El patrimoni material. El patrimoni oral i immaterial. Recapitulació dels conceptes teòrics relatius al patrimoni cultural. Problemes i reptes del turisme cultural en un món globalitzat: codi ètic. Les noves tendències del turisme cultural

Patrimoni de la Humanitat a Europa (UNESCO).

Tema 2: La Prehistòria.

El naixement de l'art. Els grans conjunts artístics de la prehistòria. Conceptes i tipologies. Anàlisi de casos.

Tema 3: El Món Antic: De Grècia a Roma.

Grècia: entre l'arquitectura i l'escultura. Conceptes i tipologies. Anàlisi de casos.

Roma: de l'arquitectura a l'escultura passant per la pintura. Conceptes i tipologies. Anàlisi de casos

Tema 4: El Món Medieval: el gran procés evolutiu.

Del romànic al gòtic. Conceptes i tipologies. Anàlisi de casos.

Un gran Museu: MNAC

Tema 5: Edat Moderna: l'Europa convulsa.

El Renaixement: Quattrocento i Cinquecento. Concepte i tipologies. Anàlisi de casos.

El Barroc de la Contrareforma, del Despotisme i de la Reforma. Concepte i tipologies. Anàlisi de casos

Tema 7: El Segle XIX.

Neoclassicisme i Romanticisme. Concepte i tipologies. Anàlisi de casos.

Tema 8: El Modernisme. Catalunya i les seves figures capitals.

El desplegament artístic modernista. Els grans arquitectes: Antoni Gaudí, Lluís Domènech i Montaner i Josep Puig i Cadafalch. Els grans pintors. El llegat patrimonial i el seu ús turístic.

Tema 9: L'Europa contemporània.

Les Avantguardes i la nova arquitectura. Els grans centres contemporanis
Els grans pintors de Catalunya: Picasso, Miró i Dalí. Els seus museus

6. BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

A Nivell General

- BALLART, J.: El Patrimonio Artístico y Arqueológico: valor y uso. Ariel. Barcelona. 1997
- FULLANA, M.: Diccionario del arte y de los oficios de la construcción. Moll. Mallorca. 1995
- GARCÍA MARCHANTE, JS; POYATO HOLGADO, MC. (coord.) La función social del patrimonio histórico: el turismo cultural, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha. 2002
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Cataluña. Museos y Colecciones abiertas al público.* Barcelona: Generalidad de Cataluña. Departamento de Cultura. 2001
- GONZÁLEZ-VARAS, I.: Conservación de Bienes culturales. Teoría, historia, principios y reglas, Madrid: Cátedra. 1999
- MARTÍN GONZÁLEZ, JJ: Historia del Arte, 2 vols. Ed. Gredos, Madrid 1990
- VV.AA: Historia Universal del Arte, Ed. Planeta, Barcelona 1985-1987.
- VV.AA.: Historia del Arte, Ed. Skira / corregiré, Madrid desde 1.983 hasta 1.986.
- VV.AA.: Patrimonio del Mundo. UNESCO. 17 vols. y 4 Anexos
- VV.AA.: Patrimonio de la Humanidad, UNESCO - Editorial Planeta. 8 vols.
- VV.AA.: Historia Universal del Arte. Editorial Planeta. Barcelona 2003

Per perioditzacions

Prehistòria i edat antiga

- MALUQUER, J.: La humanidad prehistórica, Ed. Montaner y Simón, Barcelona 1973.
- MICHALOWSKY, K.: El arte del antiguo Egipto, Ed. Akal, Madrid 1991.
- ALDRED, C.: Arte egipcio, Ed. Destino, col. El Mundo del Arte, BCN 1993
- YARZA, J.: La pintura del antiguo Egipto, Ed. Vicens Vives, Col. Ha. Visual del Arte, Barcelona 1991. Madrid
- RICHTER, R.: El arte Griego, Ed. Destino, Barcelona 1.980.
- STRUVE, VV.: Historia de la Antigua Grecia. Ed. Akal, Madrid 1981.
- HENING, M.: El arte romano, Ed. Destino, Barcelona 1983.
- WOODFORD, S.: Grecia y Roma, Col. Introducción a la Historia del Arte, Ed. Gustavo Gili, Barcelona 1990
- RAMIREZ, JA.: "El mundo antiguo", en Historia del Arte 2, Ed. Alianza, Madrid 1996

Edat Mitja

- LAMBERT, E.: El Arte gótico en España, Ed. Cátedra, Madrid 1977
- JANTZEN, H.: La arquitectura gótica, Ed. Nueva Visión, Buenos Aires, 1979
- GRABAR, O.: La catedral gótica, Ed. Alianza, Madrid 1980
- YARZA, J.: Historia del Arte Hispánico. La Edad Media, Ed. Alhambra, Madrid 1989
- SUREDA, J.: La pintura románica en Cataluña, Ed. Alianza Forma, Madrid 1981
- SHAVE-CRANDELL, A.: La Edad Media, Col. Introducción a la Historia del Arte, Ed. Gustavo Gili, Barcelona 1985
- KUBACH, E.: Arquitectura románica, Ed. Aguilar, Madrid 1989
- BANGO, E.: Alta Edad Media. De la tradición hispano romana en el románico. Ed. Sílex, Col. Introducción al arte español, Madrid 1.989
- WHITE, J.: Arte y Arquitectura en Italia, 1250/1400, Ed. Cátedra, Madrid 1989
- YARZA, J.: Baja Edad Media. Los siglos del gótico, Ed. Sílex, Col. Introducción al arte español, Madrid 1992

Edat moderna i contemporània

- ARGAN, GC.: El arte moderno, 2 vols., Ed. Fernando Torres, París 1970, Valencia 1977
- BENÉVOLO, L.: Historia de la arquitectura moderna, Ed. Gustavo Gili, Barcelona 1975
- HONOUR, H.: El Romanticismo. Ed. Alianza Forma, Madrid 1981
- BRIHUEGA, J.: Las vanguardias artísticas en España, (1909-1986), Istmo, Madrid 1981
- MICHELL, M.: Las vanguardias artísticas del siglo XX, Ed. Alianza, Madrid 1983
- SCHMUTZLER, R.: El Modernismo, Ed. Alianza Forma, Madrid 1985
- LACUESTA, R. Y GONZÁLEZ, A.: Arquitectura modernista en Cataluña, Ed. Gustavo Gili, Barcelona 1990
- MURRAY, EY I.: El Arte del Renacimiento. Ed. Destino. Col. El Mundo del Arte. Barcelona 1991
- FREIXA, M.: El Modernismo en España, Ed. Cátedra, Col. Cuadernos de Arte, Madrid 1986
- LUCIE – SMITH, E.: Movimientos artísticos desde 1945, Ed. Destino, Barcelona 1991

7. METODOLOGIA DOCENT

El curs tindrà tres dinàmiques ben diferenciades:

- a) classes magistrals. Exposició del contingut teòric del programa de forma clara, sistemàtica i organitzada per part de la professora (els alumnes tindran a l'Autònoma Interactiva l'esquema bàsic de tots els temes en format de PowerPoint). Es fomentarà, en tot moment, la participació de

l'alumnat a l'aula; es valoraran les seves aportacions, reflexions, dubtes i interrogants. Caldrà complementar el contingut teòric amb la lectura de textos del dossier de curs i amb les lectures recomanades.

- b) sortida de camp, amb el grup-classe, per la ciutat Barcelona: és obligatori fer-la. Hi haurà preguntes a l'examen de la visita.
- c) presentacions dels treballs de cada grup al grup-classe en una sessió en PowerPoint (segons un calendari consensuat a principi de curs). Els alumnes hauran de realitzar una contextualització històrica, crear una fitxa específica pel recurs que treballaren de manera que sigui fàcil entendre el monument treballat, explicació del recurs i el seu valor d'ús actualment i, finalment valoraren les pàgines web que permeten entendre de manera clara el recurs.

ACTIVITATS FORMATIVES

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Teòriques	50	2	CE1.8; CE 3.7, CT6, CT11.
Casos pràctics i resolucions	14	0.56	CE3.7; CE 17.6, CT1, CT6, CT11
Presentació de Treballs	16	0.64	CE1.8; CE3.7, CT4
Tipus: Supervisades			
Presencial	12	0,48	CE 1.8; CE 3.7
On line	12	0,48	CE 1.8; CE 3.7
Tipus: Autònomes			
Teoria i Elaboració de les Activitats	14	0,56	CE3.7; CE17.6, CT1, CT10
Resolució activitats dirigides	14	0,56	CE3.7; CE17.6, CT1, CT2
Estudi	18	0,72	CE 1.8; CE 3.7; CE17.6, CT1

8. SISTEMA D'AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta assignatura consta del següent sistema (**ATENCIÓ: el plagi parcial o total suposarà la no acreditació de tota l'assignatura**):

- a) Treball de curs i exposició pública del mateix en format PowerPoint o Prezzi al grup-classe (avaluació del resultat final: un 50%) **FEEDBACK**: la professora penjarà a l'Autònoma Interactiva l'acreditació obtinguda per cada grup amb els comentaris pertinents.

- b) Treballs autònoms al llarg de l'assignatura que valdran un 10% del total de la nota (en aquest espai es valorarà tanmateix l'assistència a classe així com la sortida/es previstes)
- c) Dos controls que valdran el 40%. En aquests exercicis es valorarà les competències que hauran adquirit els alumnes al llarg de les classes presencials, el que vol dir contingut tant teòric i històric com l'avaluació dels casos pràctics.

CONDICIÓ SINE QUA NON PER A OBTENIR L'ACREDITACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Per aprovar l'assignatura és obligatori aprovar l'examen del professor i realitzar les activitats pràctiques que s'escaiguin.

Per aquells alumnes que opten a l'avaluació no continua hauran de realitzar el treball que el professor indiqui així com l'examen final. Tot això s'haurà de concretar a l'inici de la impartició de la matèria dins de l'horari de tutories del professor

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen Teòric	40%	4	0,16	CE1.8., CT2
Treballs	40%	50	2	CE3.7, CE17.6, CT6, CT10, CT11.
Participació Activa	20%	4	0,16	CT1.,CT4., CT6., CT10
XXXX	X %	X	X	X, X, X, Etc.
Etc.	X %	X	X	X, X, X, Etc.

9. PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA

SETMANA	TEMA	MÈTODE	HORES
1	Introducció a l'assignatura ☐ La Prehistòria	Classe magistral Casos pràctics.	5
2	El Món Antic: ☐ Grècia	Classe magistral Casos pràctics.	5

	☐ Roma Tutories Presencials	Inici elaboració del Treball	
3	El Món Medieval ☐ El Romànic i el MNAC	Classe magistral Sortida Barcelona romana i romànica	5
4	El Món Medieval ☐ El Gòtic Examen	Classe magistral Casos pràctics Examen	5
5	Edat Moderna ☐ El Renaixement	Classe magistral Casos pràctics.	5
6	Tutories Presencials ☐ El Barroc	Tutories del Treball Classe magistral Casos pràctics.	5
7	El Segle XIX ☐ El Neoclassicisme	Classe magistral Casos pràctics.	5
8	Docència no presencial (tutories) El Modernisme. Catalunya	Preparació del Treball Classe magistral Casos pràctics.	5
9	Docència no presencial (tutories) Europa Contemporània ☐ Las avantguardes	Preparació del Treball Classe magistral Casos pràctics.	5
10	Europa Contemporània ☐ Els grans pintors espanyols del segle XX Examen	Classe magistral Casos pràctics. Examen	5
11	Presentació dels Treballs Finals	Casos Pràctics	5
12	Presentació dels Treballs Finals	Casos Pràctics	5

10. EMPRENEDORIA I INNOVACIÓ

A través del coneixement teòric, l'alumne haurà d'aprendre a valorar aquest patrimoni, fent-ho a través de diversos criteris:

- Identificar, els elements i recursos patrimonials prioritaris. Especialment aquells que per l'interès social que assolixen tenen una major projecció dins el camp del turisme cultural.
- La creació d'unes fitxes on apareguin no només els conceptes apresos al llarg del curs. Es donaren les bases i hauran de crear la fitxa que creguin més escaient i que millor s'adapti al recurs proposat. Aquesta activitat permetrà desenvolupar la capacitat d'analitzar, classificar i comentar una obra artística i dirigir-la cap a un públic interessat en el turisme cultural.
- La interpretació del patrimoni com fer-lo arribar a un públic oient. Presentar-lo al públic implica haver assumit els conceptes bàsics i utilitzar-los d'una manera àgil i entenedora tant si va dirigit als professionals com els usuaris de turisme cultural.
- Implicar a la resta de l'alumnat en criteris d'avaluació, de manera que siguin capaços d'analitzar i valorar el treball realitzat per la resta de companys.